

slehnutím. Jest sice pravda, že do útrat šestinedělí je pojata i výživa po tuto dobu, avšak původní ráz těchto ustanovení svědčí o tom, že jde o nárok na náhradu škody, neboť z 2. odst. § 167 plyne, že se promlčuje ve třech letech po porodu (§ 1489 o. z.) a neplatí o něm nepromlčitelnost, ustanovená v § 1481 o. z. o závazcích z poměru rodinného. Lze tedy míti zato, že ani nárok podle §§ 167 a 168 (po případě zvětšený na nárok podle § 1328 o. z.) nespadá pod hledisko zákonných alimentálních závazků založených na poměru rodinném. Nemanželská matka vůči zploditeli dítěte má sice nárok na náhradu útrat spojených s porodem a šestinedělím, avšak nemá vůči němu zákonného práva vyživovacího.

Konečně jest se zmíniti o zákonném právu alimentálním rodičů. Rodiče v širokém smyslu § 42 o. z. nemají zásadně práva žádati na dětech, aby jim poskytovaly výživu. Jako výjimku ustanovuje § 154 o. z., že upadnou-li rodiče do nouze, jsou děti povinny slušně je vyživovati. Je tedy podmínkou, aby bylo možno mluvit o zákonném vyživovacím právu rodičů jednak, aby to byli rodiče manželští anebo, aby to byla matka a její předkové vzhledem k dítěti nemanželskému. Dále je třeba, aby tito rodiče se domáhali výživy z důvodu, že upadli do nouze, to jest, že nejsou sami s to slušně se vyživovati buďto ze svého jmění neb ze své práce.

III. Tento výklad pojmu zákonného nároku vyživovacího má význam jednak pro strany, jejichž práv se věc může hluboce dotýkati, jednak také pro soudy, které, když povolují exekuci, mají vzíti v úvahu, zda vydání usnesení exekučního, není »nepřípustné a právně neúčinné« ve smyslu § 46 p. z.

Při povolování exekucí proti povinným stranám, které požívají důchod od Všeobecné-

ho pensijního ústavu, nezkoumají totiž soudy, v jakém poměru jsou strany exekučního řízení, ani zda pohledávka vznikla z obchodního styku, zda jest to pohledávka útratová, alimentární nebo jiná, a tím méně se zabývají otázkou, jde-li v daném případě o alimentární nárok ze zákona. Naproti tomu strany, které navrhuji exekuci, zanedbávají ve svých podáních výslovné ustanovení § 54 č. 3 ex. ř., kde se praví, že návrhy na exekuce musí mimo jiné obsahovati vše, co podle povahy případu je důležité pro nařízení, jež soud povolující nebo exekuční má vydati pro vedení exekuce. Soudy po této stránce návrhy nezkoumají a povolují exekuce (stejně i berní správy) za zřejmého předpokladu, že buď povinná strana anebo poddlužník použije opravných prostředků v případě, že exekuce jest nezákonná.

Důchodce nezná většinou ustanovení § 46 p. z., a má-li tedy poddlužník hájiti zájmy svých důchodců, musí podrobně zkoumati veškerá povolení exekucí na důchody vyplácené poddlužníkem a oznamovati soudům nepřípustnost a neúčinnost exekucí, které porušují ustanovení § 46 p. z. K tomu jest poddlužník oprávněn podle § 39 č. 2, § 294 odst. 4a a § 295 odst. 2 ex. ř. Opravných prostředků mohou důchodce i poddlužník proti nezákonnému usnesení povolujícímu exekuci, užiti jen ve lhůtě stanovené zákonem.

Emil Svoboda ml.

Žaloby proti nálezům rozhodčích soudů a výborů v oblasti pracovního práva.

I.

V oblasti pracovního práva nabývají stále většího a většího významu rozhodčí soudy, ať již zřízené smlouvou individuální, či jak tomu bude

ve většině případů, smlouvou hromadnou.

Neobyčejné důležitosti proto nabývají opravné prostředky, žaloby, jimiž je možno nálezy rozhodčích soudů napadati. Otázka těchto žalob bude proto velmi zajímavá. —

Zhruba můžeme rozeznávat v oblasti práva pracovního trojí druh rozhodčích soudů:

a) rozhodčí soudy smluvené v individuální smlouvě pracovní písemně oběma stranami. Zde půjde o normální smlouvu o rozsudím, § 577 a násl. c. ř. s. Jedná se ostatně o případ dosti vzácný, vyskytující se hlavně u zaměstnanců nejlépe placených a a pak hlavně u herců v některých divadlech.

b) rozhodčí výbory smluvené v úmluvách mezi společenstvy a hromadami společenstevními podle § 114b) živn. řádu, jež musí býti schváleny zemským úřadem,

c) rozhodčí soudy smluvené v ostatních hromadných smlouvách, uzavřených mezi právními subjekty nejružnějšího druhu (odborovými organizacemi, sdruženími a svazy zaměstnavatelů, zhusta i jednotlivci na straně zaměstnavatelů atd.), a rozhodčí soudy (nikoliv výbory), smluvené v úmluvách podle § 114b) ž. ř.

Pokud se týče otázky rozhodčích soudů uvedených ad a) bude věc jasná. Nálezy těchto rozhodčích soudů bude lze napadati žalobou z důvodů uvedených taxativně v § 595 c. ř. s.

Pokud se týče skupiny uvedené ad b) a c), nebyla do nedávna podstatného rozdílu mezi těmito skupinami kromě otázek příslušnosti. Ovšem nejnovější judikatura, o níž níže bude řeč, přinesla zde zásady zcela nové.

Rozhodčí soudy, smluvené v kolektivních smlouvách, mají obvykle jedinou instanci, výjimku tvoří — pokud vím — jedině typografické ceníkové souručenství, kdež zřízeny jsou instance dvě. Výrok obou instancí tvoří podle mého názoru celek, který lze po vydání nálezu napadati právě tak jako kdyby zde byla instance pouze jediná.

II.

Proti nálezům *rozhodčích výborů*, uvedených ad b), je možno brojiti dvojím způsobem. Jednak žalobou podle § 595 c. ř. s., jednak žalobou podle § 38 zák. o prac. soudech.

Dikce § 38 zák. o prac. s. je velmi nejasná. Práví se zde, že »rozhodnutím rozhodčích výborů živnostenských společenstev ve sporech, které náležejí k věcné příslušnosti pracovních soudů, lze odporovati žalobou, podanou do 15 dnů od prohlášení rozhodnutí, a nebylo-li prohlášeno v přítomnosti stran obou, od doručení písemného vyhotovení. Pro tuto žalobu jest příslušný pracovní soud, v jehož obvodu má společenstvo sídlo. Prozatímní výkon rozhodnutí rozhodčího výboru se podáním žaloby nestaví.«

Dosavadní praxe byla ta, že proti nálezům rozhodčího výboru podána byla žaloba k pracovnímu soudu s dvojím petitem. Prvý petit odůvodněný § 595 c. ř. s., zněl na bezúčinnost napadeného nálezu a druhý na rozhodnutí ve věci samé. Ve věci samé rozhodl pracovní soud teprve tehdy, jestliže prohlásil nález rozh. výboru za bezúčinný. Hlavním rozdílem mezi žalobou podle § 38 zák. o prac. soudech a § 595 c. ř. s. byla podle dosavadní praxe, kromě otázky příslušnosti, lhůta k jich podání. — Pro žalobu podle § 38 platí lhůta 15 d e n n í ode dne prohlášení rozhodnutí v přítomnosti stran, pokud se týče doručení písemného vyhotovení stranám — naproti tomu pro žalobu podle § 595 c. ř. s. ve smyslu § 596 c. ř. s. platí lhůta tříměsíční ode dne doručení nálezu stranám.

Zcela novou praxi zavedl však nejvyšší soud v krajně zajímavém rozhodnutí Rv I 1522/38 z 23. června 1938, kdež se praví:

»Podle § 38 zákona č. 131/1931 Sb. z. a n. lze rozhodnutím rozhodčích výborů živnostenských společenstev ve sporech, které náležejí k věcné příslušnosti pracovních soudů, odporovati žalobou podanou do 15 dnů od prohlášení rozhodnutí, a nebylo-li prohlášeno v přítomnosti obou stran, od doručení písemného vyhotovení. Tím bylo

změněno ustanovení § 122, č. 7 živn. řádu, jímž byla stranám přiznána možnost domáhati se proti rozhodnutí rozhodčích výborů odpomoci pořadem práva a za tím účelem napadnouti rozhodnutí rozhodčího výboru žalobou u řádného soudu. Předpis § 38 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n. má tedy na mysli přezkoumání rozhodčího výroku ve věci samé a od této žaloby paragrafem 38 cit. zák. vytčené jest rozlišovati žalobu na zrušení rozhodnutí rozhodčího výboru z důvodů bezúčinnosti rozhodčího výroku v § 595 č. 1—7 výčtemo jmenovaných. Také civilní soudní řád rozlišuje mezi odporováním rozhodčímu výroku (§ 594 c. ř. s.) a bezúčinností nálezu (§ 595 c. ř. s.). Žaloba podle § 38 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n. čelí proti rozhodnutí ve věci samé a snaží se toto rozhodnutí nahraditi jiným správnějším věcným rozhodnutím, žaloba o bezúčinnost má účel odstraniti rozhodčí výrok a tím docíliti, aby zrušením rozhodčího výroku pozbyla platnosti i sama smlouva o rozhodčím a aby o věci rozhodl řádný soud, který by byl příslušným k rozhodování a rozhodnutí sporu, kdyby tu nebylo smlouvy o rozsudím. —

Z toho jest patrné, že jde u odporu proti rozhodčímu výroku a žaloby o bezúčinnost rozhodčího nálezu o dva různé právní prostředky na sobě zcela nezávislé. Sociálně politické zákonodárství, upravující poměry pracovní, usiluje především o ochranu zaměstnanců a již z této snahy plyne závěr, že zákon č. 131/1931 Sb. z. a n. měl v úmyslu chrániti sociálně slabšího zaměstnance a rozšířiti jeho právní ochranu a že ani zákonodárce nemínil připraviti zaměstnance o právní prostředek, zaručený mu již stávajícím zákonem, t. j. civilním soudním řádem.

Z toho, co doličeno, je tedy patrné, že žaloby na zrušení rozhodnutí rozhodčího výboru nebyly vyloučeny ustanovením § 38 zákona o pracovních soudech a že jest pro ně použití ustanovení § 596 c. ř. s. To platí nejen o tříměsíční lhůtě k podání žaloby a lhůtě pro žaloby o obnovu civilním soudním řádem stanovené (§ 596, odst. 2 a 3 c. ř. s.), nýbrž též o příslušnosti, ježto rozhodovati o žalobách na zrušení rozhodčích výroků jest — i po zřízení pracovních soudů nebo oddělení okresních soudů pro spory pracovní — vyhraženo řádným soudům, jak nejvyšší soud odůvodnil již v rozhodnutí ve Sb. n. s. 13.883, k němuž se odkazuje.«

S názorem nejvyššího soudu, který značně komplikuje dnes již dosti

složitý právní stav, nelze sice plně souhlasiti, jest se však jím řídit. Dnešní stav jest tedy asi tento:

A. Žaloby podle § 38 zák. o prac. soudech.

Proti nálezu rozhodčího výboru, zřízeného v hromadné úmluvě mezi společenstvem a jeho hromadou pomocnickou ve smyslu § 114 b) živn. řádu jest tedy možno vznést do 15 dnů od prohlášení, pokud se týče doručení nálezu, žalobu k pracovnímu soudu. Jaký by měl býti obsah této žaloby není z citovaného judikátu zcela jasno. Rozhodně jest patrné, že nebudou to pouze důvody bezúčinnosti podle § 595 c. ř. s., ač pokládal bych za akt opatrnosti, i tyto důvody do žaloby podle § 38 zák. o prac. s. pojmuti, ježto odporujeme-li nálezu rozhodčího výboru společenstva, nebude na škodu uvést i v žalobě vše, co svědčí pro zvrácení nálezu. Odpor podle § 38 bude jakousi analogií odvolání ve věcech pracovních, kde též odvolací instance opakuje ve smyslu § 33 zák. č. 131/1931 celé řízení znovu i na základě pouhého formálního odvolání bez udání důvodů.

Patrně tedy postačí žaloba s prostým uvedením dat nálezu s návrhem na přezkoumání důkazů rozhodčím výborem provedených a s petitem buď na změnu nálezu v tom smyslu, že se žalobě vyhovuje a žalovaná strana jest povinna zaplatiti K.... (vydati vysvědčení atp.) anebo s petitem, že se žaloba zamítá.

Ovšem, aby soud mohl se zabývati meritorně důvody odporu, je nutno podrobně a rozčleněně jednotlivé důvody uvést a nabídnouti o nich důkazy. Důvody odporu mohou býti nejrozličnější a zákon ani judikatura Nejvyššího soudu neklade stranám žádných mezí.

Odpor bude směřovati patrně nejčastěji proti nesprávnému ocenění provedených důkazů s návrhem na jejich nové provedení, nebo bude namítána neúplnost řízení s návrhem na provedení dalších důkazů.

Vady řízení mohou též býti obsahem odporu podle § 38 zák. o prac. s. konečně i veškerý důvody uvedené v § 595 c. ř. s.

Rozhodnutí soudní může se pohybovati jen v mezích odporu, soud nebude proto přezkoumávati nález v celé jeho šíři, pokud nebyl napaden a z důvodů v žalobě uvedených.

B. Žaloba podle § 595 c. ř. s.

Tato žaloba může býti podána vedle žaloby podle § 38 zák. o prac. soudech. Jest ovšem mnohem formálnější a těžkopádnější, takže její praktické užití bude se hlavně vyskytovat při zmeškání preklusivní 15denní lhůty podle § 38 zák. o prac. soudech, ježto v § 596 c. ř. s. stanovena jest preklusivní lhůta tříměsíční. Hlavní nevýhodou této žaloby jest omezenost důvodů pro její podání uvedených v § 595, č: 1/8. Průkaz důvodů bezúčinnosti bývá obvykle neobyčejně obtížný. Jinou nevýhodou této žaloby jest, že soud může vysloviti jedině bezúčinnost nálezu, nemůže však rozhodnouti ve věci samá. Jestliže tedy bezúčinnosti domáhá se žalobce, jehož žaloba byla rozhodčím výborem zamítnuta, musí v případě úspěchu ve sporu o bezúčinnost, podati žalobu znovu u pracovního soudu, tak jako kdyby nebylo řízení u rozhodčího výboru a sporu o bezúčinnost, ač ovšem zpravidla věc v obou sporech byla již dokonale probrána. Tento postup působí v praxi nesmírné obtíže a neobyčejnou zdlouhavost sporů. Proto žaloba podle § 38 zák. o prac. soudech bude mnohem lepším prostředkem nežli žaloba podle § 595 c. ř. s. U žalob o bezúčinnost jest velmi důležitou i otázka příslušnosti. Podle § 596 c.

ř. s. je totiž příslušným soud uvedený v § 582 c. ř. s., to jest onen soud, který by byl pro rozepří příslušným, kdyby smlouvy o rozsudím nebylo. Nastává tu u žalob o bezúčinnost jakási inverse příslušnosti, t. j. žaluje-li o bezúčinnost zaměstnavatel, jest pro žalobu příslušným jeho obecný soud, jedná-li se o firmu protokolovanou, obchodní soud. K příslušnosti podle § 582 c. ř. s. nutno vždy bedlivě hleděti. Ovšem ze slovního znění § 582 c. ř. s. zdálo by se vyplývati, že snad by byl příslušným pracovní soud, ovšem c. ř. s. má na mysli soudy řádné, kdežto pracovní soud jest soudem mimořádným.

C. Žaloby proti nálezům rozhodčích soudů zřízených v kolektivních smlouvách.

Zde platí zásadně totéž, co bylo řečeno výše o žalobách podle § 595 c. ř. s. Nutno si ovšem uvědomiti, že do této skupiny patří i žaloby proti nálezům rozhodčích soudů (na rozdíl od rozhodčích výborů), pokud byly zřízeny kolektivní smlouvou uzavřenou podle § 114 b) živn. řádu, jako na příklad rozhodčí soud Gremia pražského obchodnictva. Proti všem těmto nálezům lze vznášeti pouze žaloby z důvodů uvedených v § 595 c. ř. s. a nelze jim meritorně odporovati žalobou podle § 38 zák. o prac. soudech. Byl-li nález pro bezúčinnost zrušen, musí žalobce, chce-li svůj nárok znovu uplatniti, podati žalobu u soudu obecné příslušnosti, tak jako kdyby smlouvy o rozsudím nebylo.

Karel Ballenberger.

Podvodné protahování civilního sporu.

V praxi trestních soudů jest po řadu let zastávána zásada, že tvrzení nepravdivých skutečností v civilním sporu nebo zažalování pohledávky neexistující nemůže býti samo o sobě podvodem, dokud není podporová-